

FELKÉRÉS

A magyar nyárfatermesztés és nyárfanemesítés az elmúlt két évtizedben számottevő eredményeket ért el. A FAO Nemzetközi Nyárfa Bizottsága felmérése szerint országunk rendelkezik a mezőgazdasági művelésre alkalmas terület arányában a legtöbb nyárfaerdővel és fásítással. Ezek 22,4⁰/₀-át a legnagyobb hozamú I-214 olasznyár, 40,6⁰/₀-át pedig az óriásnyár alkotja. A csak néhány klónnal folytatott nyárfaerdőgazdálkodás nagy veszélyeket rejt magában, amint ezt olasz, belga és argentin példák is mutatják. További nehézség, hogy optimális nyár termőhelyünk kevés van, határ-termőhelyekre is ültethető nemesnyár hibridünk pedig alig van.

Nyárfanemesítőinknek vissza kell térni a hazai nemesítési alapanyaghoz, és keresztező partnereként a hazai ökológiai viszonyokhoz jól alkalmazkodott elitfákat kell felhasználni. Hazánkban még vannak viszonylag bőven nyárállományok, melyekből kiválaszthatjuk az elitfákat, hisz a fekete-, a fehér-, a rezgő- és a szürkenyár összes területe meghaladja a 25 ezer hektárt. Ezekből a nyárállományokból ma még kiváló nemesítési alapanyagot szelektálhatunk. Nemesítőink ilyen lehetősége azonban korlátozott, ezért kérjük gyakorlati szakembereink — erdészek, erdőmérnökök — segítségét. Azért fordulunk bizalommal hozzájuk, mert az elmúlt időszak nyárfakutatási eredményeit is számottevő részben a szoros, megértő együttműködésnek köszönhetjük. Kiemeljük e vonatkozásban a „nyár fajtaösszehasonlító kísérleteket”, amelyek lehetővé tették a hagyományos és új nemesnyár fajták növekedésmenetének és termőhelyigényének a meghatározását.

Kérjük mindazokat, akik a hazai nyárfanemesítés további fejlődését segíteni tudják, működjenek velünk együtt az elitfák felkeresésében és kiválasztásában. Szükség van valamennyi hazainyár elitfa nemesítési alapanyagára:

rezgőnyár	<i>Populus tremula</i> L.
feketenyár	<i>Populus nigra</i> L.
fehérsnyár	<i>Populus alba</i> L.
szürkenyár	<i>Populus canescens</i> Smith.

A kiválasztáskor a következő szempontokat célszerű szem előtt tartani:

- a jó növekedést,
- a kiváló törzsalakot, koronán átfutó egyenes törzset,
- a jó koronaképzést, vékony ágasságot,
- a kifogástalan egészségi állapotot,
- valamely termőhelyi szélsőség tűrését (pl. elöntés, magas talajvíz, szikesség, tápanyag szegénység, rossz vízgazdálkodású talaj, talajhibák tűrését stb.).

Segítőinket kérjük, ha a hazai nyárfajok egy, vagy több fáját, esetleg populációját a felsorolt szempontok szerint nemesítési alapanyagként alkalmasnak ítélik, levélben közölgjék ezt az Erdészeti Tudományos Intézet Központjával (1023 Budapest, II. Frankel Leó u. 42—44.) „elitfa” megjelöléssel. A levélben írják meg a nyárfaj nevét, a lelőhelyet (község, tag, erdőrészlet, vagy más földrajzi megjelölés), a termőhelyi jellemzőket (klíma, hidrológia, talaj) és a szempontot, illetve szempontokat, amelyeket szemint az elitfákat kiválasztótták.

A bejelentéseket az ERTI nemesítési kutatói rendszerezik, majd az elitfa jelölteket folyamatosan a helyszínen megvizsgálják, és a végleges elitfa kijelölést elvégzik, védelemben részesítéséről gondoskodnak, és a nemesítésbe bevonják. Az elitfa lajstromba vételről és a védelemben részesítéséről az ERTI majd ajánlott levélben értesíti a bejelentőket.

Dr. Járó Zoltán
főigazgatóhelyettes
ERTI, Budapest